

Межевська Лілія Володимирівна,
кандидат юридичних наук,
заступник декана
юридичного факультету
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

ВІДПОВІДНІСТЬ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ МІЖНАРОДНИМ НОРМАМ ПРИ УКЛАДЕННІ ШЛЮБНОГО ДОГОВОРУ

Сучасні сімейні правовідносини не обмежуються територією однієї держави, вони можуть виникати, змінюватися або припинятися в різних державах. У сучасному українському суспільстві спостерігаються економічні зміни, міняються життєві цінності. Роль подружжя в побуті, а також права та обов'язки визначає матеріальна сторона сімейного життя. Суперечки через майно часто стають причинами розлучень. Прагнення України до повномасштабної участі в політичному, правовому, економічному житті Європи логічно зумовлює необхідність удосконалення вже існуючих та створення нових інститутів в законодавстві. Не є виключенням і необхідність існування інституту шлюбного договору в сімейному законодавстві, значення якого зросло з прийняттям Верховною Радою України 10 січня 2002 р. Сімейного кодексу України [1].

Питання правового регулювання майнових відносин подружжя розглядалися у роботах М. Антокольської [2], Є. Ворожейкіна [3], І. Жилінкової [4], З. Ромовської [5], А. Слепакової [6], О. Ульяненко [7], С. Фурси [8] та інших.

Правовими актами, що закріплюють норми інституту шлюбного договору, є Сімейний кодекс України [1] та Цивільний кодекс України [9]. Згідно ст.59 Закону України «Про міжнародне приватне право» шлюбний договір отримав колізійне правове забезпечення, тобто дозволені правила вибору правової норми права що застосовується до шлюбного договору [10].

На сучасному етапі розвитку України, як правової держави, безперечно необхідні подальші наукові дослідження і вдосконалення інституту шлюбного договору з метою розширення меж відносин, які могли б регулюватись цим договором, і тим самим, забезпечувати і захищати права громадян. Саме тому, ми вважаємо доцільним звернутися до досвіду країн, де практика укладання шлюбного договору існує вже тривалий час.

Так, відповідно до ст. 1394 Цивільного кодексу Франції, усі шлюбні договори оформляються нотаріальною угодою у присутності і з одночасної згоди усіх осіб, які є їх сторонами або повноважними представниками останніх [11, с. 436]. Можливість укладення шлюбного договору через представника за довіреністю, а також опікуном від імені недієздатного подружжя, а особою, дієздатність якої обмежена зі згоди піклувальника, передбачена також і параграфами 1410, 1411 Цивільного кодексу Німеччини [12, с. 356].

На відміну від Німеччини, законодавство України, в свою чергу, не обмежує реалізацію права на укладення шлюбного договору недієздатними особами та особами, дієздатність яких обмежена, спеціальних правил, а отже і не заперечує такої можливості.

Важливо звернути увагу на те, що емансипована особа, тобто та, яка набула повної цивільної дієздатності, будучи неповнолітньою (шляхом реєстрації шлюбу - ст. 34 ЦКУ та по досягненні 16 років, якщо неповнолітній працює за трудовим договором або бажає займатися підприємницькою діяльністю, а також неповнолітній, записаний матір'ю або батьком дитини -ст. 35 ЦКУ [2]), має право укладати шлюбний договір, як і будь-яка інша, самостійно без згоди батьків (усиновлювачів), піклувальників, хоча вирішення й цього питання деякі науковці вважають неоднозначним [13, с. 13].

Включення відомостей про шлюбні договори до реєстру майнових прав (1412 Цивільного кодексу ФРН) [12, с. 356] дає змогу оцінити рівень досконалості механізму реалізації права на укладання шлюбного договору.

У літературі висловлені пропозиції щодо створення Єдиного реєстру шлюбних договорів в Україні, який дасть змогу нотаріусам швидко перевіряти в наявність шлюбного договору та ознайомитися з його змістом у разі укладення правочинів. Єдиний реєстр подружніх договорів має містити інформацію про усі договори, укладені саме подружжям, наприклад, шлюбні, аліментні, про визначення порядку користування спільним майном, поділ майна, вирішення інших майнових питань. У цьому випадку буде реальна можливість перевірити також існування шлюбного договору

при безвісній відсутності одного з подружжя, оголошенні його померлим тощо та найголовнішим аргументом могло б бути визнання шлюбного договору як реального правового акта, а не своєрідних домовленостей про наміри сторін [14, с.107-108].

Отже, тенденція до підвищення ролі шлюбного договору характерна для сучасного приватного права і почала яскравіше виявлятися останнім часом у нашій державі. Застосування договірної форми майна подружжя може сприяти не лише впорядкуванню майнових відносин, а й поліпшенню взаємодовіри між ними.

Бібліографічні посилання:

1. Сімейний кодекс України : від 10.01.2002 р. *ВВР України*. 2002. № 21-22. С. 135.
2. Антокольская М. В. Лекции по семейному праву : учеб. пособие / Антокольская М. В. М. : Юрист, 1995. С. 144.
3. Семейное право : підручник/під ред. Гонгало Б. М., Крашенинников П. В., Михеева Л. Ю., Рузакова О. А. М. : Статут, 2008. С 302.
4. Жилінкова І. Концепція шлюбного договору за новим Сімейним кодексом України/Жилінкова//Вісник Акад. правових наук України. 2002. № 3. С. 124.
5. Ромовська З. В. Коментар до гл.10 шлюбний договір Сімейного кодексу України / З. В. Ромовська // Законодавство України. 2004. № 9. С. 3-13.
6. Слепакова А. В. Правоотношения собственности супругов. М.: Статут, 2005. С. 444 .
7. Ульяненко О. О. Шлюбний контракт - основа вільного вибору. *Підприємство господарство та право*. 2003. № 7. С. 259.
8. Фурса С. Шлюбний контракт в нотаріальному процесі. *Право України*. 2002. № 5. С. 55-62.
9. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. *Офіційний вісник України*. 2003. № 11. С. 261.
10. Закон України «Про міжнародне приватне право» : від 23.05.2005 р., № 2709-ІУ. *ВВР України*. 2005. № 32. С. 422.
11. Гражданский кодекс Франции (Кодекс Наполеона) / Пер. с франц. В. Захватаев / Отв. ред. А. Довгерт. К. : Истина, 2006. С. 1008 .
12. Гражданское уложение Германии / науч. редакторы А. Л. Маковский и др., пер. с нем. –2-е изд., доп. М. : Волтерс Клувер, 2006. С. 816.
13. Дворецкий В. Р. Всё о брачном договоре / В. Р. Дворецкий. М. : ГроссМедиа; РОСБУХ, 2008. С. 96.
14. С. Лепех Проблеми реалізації прав на укладання-розірвання шлюбного договору // Львівський національний університет імені Івана Франка ВІСНИК ЛЬВІВ. УН-ТУ VISNYK LVIV UNIV. Серія юридична. 2008. Вип. 47. С. 103–109.

Золотухіна Лілія Олександрівна,
кандидат юридичних наук, доцент,
завідувач кафедри
цивільно-правових дисциплін
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ

«ПРЕЗУМПЦІЯ ПРАВОМІРНОСТІ ПРАВОВОЇ ПОЗИЦІЇ, РІШЕННЯ ЧИ ДІЇ ПРАЦІВНИКА» ЗА ПРОЕКТОМ ТРУДОВОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ

Стаття 2 проекту Трудового кодексу України № 1658 від 27.12.2014 (доопрацьований 20.05.2015) [1] (далі – проект ТК України) закріплює перелік принципів правового регулювання трудових відносин, серед яких є досить цікаве положення – принцип «презумпції правомірності правової позиції, рішення чи дії працівника, якщо різні нормативно-правові акти припускають неоднозначне трактування його прав чи обов'язків» (п. 3 ст. 2 проекту ТК України).

Схоже положення міститься в ч. 2 ст. 17 проекту ТК України «Застосування актів законодавства однакової юридичної сили у разі їх неузгодженості», відповідно до якої «у разі якщо норма закону чи іншого акта законодавства, виданого на підставі закону, або норми різних законів чи різних актів законодавства припускають неоднозначне (множинне) трактування прав та обов'язків працівника і